

OUDE BOOMEN;

DOOR

H. C. VAN HALL.

Onder de op den berg Etna (3313 meters hoog) bestaande overblijfselen van vroegere boschrijkeid, die door de zorgeloosheid van regeering en inwoners zeer is verminderd, neemt een voorname plaats in de zoogenaamde *Castagno di centi Cavalli*, de kastanje — ik bedoel natuurlijk den eetbaren of tammen kastanjeboom, *Castanea vesca* — van honderd paarden, welke dien naam verkregen heeft naar den wijden omtrek van zijn kruin, onder welker takken wel honderd paarden zouden kunnen staan. In het *Bulletin de la société de Botanique de Belgique* XI (1872), p. 168 volg., geeft CHALON een verslag van zijn bezoek in 1871, aan den Etna.

De genoemde kastanjeboom aldaar is, volgens hem, van binnen hol, zoodat het schijnt, dat de hoofdstam eenmaal verloren is geraakt en vervangen door een aantal uit het ondereinde van den tronk opgewassen takken, die thans te zamen een reusachtigen hollen boomstam uitmaken. Aan zijn voet heeft de tegenwoordige stam den omvang van 56 meters.

Behalve dezen zag hij nog drie andere reusachtige stammen van dezelfde boomsoort, maar elk zeker uit slechts één stam bestaande, daar de schors van buiten bijna geheel gaaf was. De op het oog oudste dezer boomen heeft een omtrek van 10.80 meters, gemeten op de hoogte van 1 meter boven den grond, welke bepaling noodig is, omdat een aantal uitloopers de meting lager al te onzeker maakt. Deze stam is hol en aan de eene zijde open. Een tweede boom heeft een middellijn ruim 4.50 meters.

Een derde is, zegt de Schr. p. 183, een waar wonder. Volkomen gaaf en met onafgebroken schors tot op 2 tot 3 meters, heeft hij daar

een omtrek van niet minder dan 18,9 meters. Vier takken, elk een zware boom te noemen, ontstaan dan uit den hoofdstam.

Nog andere voorbeelden van oude en zware boomen worden door hem bij deze gelegenheid aangehaald. Vooreerst de olijfboomen van Blidah in het Noorden van Afrika, van welke hij, niettegenstaande den zeer langzamen groei, die aan de olijfboomen eigen is — in Andalusië zag hij honderdjarige stammen, die niet meer dan 1 voet middellijn hadden, — zeer dikke boomen zag. Stammen van 3 meters omvang zijn in Algerie algemeen. Hij heeft er gemeten van 3,20, 3,25, 3,40, 3,50 meters; de laatste op manshoogte, daar de stam boven en beneden dat punt nog veel dikker was; want deze boomen hebben de zonderlinge eigenschap, van den voet van hun stam aanmerkelijk te verdikken, zonder dat dit op het hooger gedeelte invloed heeft, terwijl de dikte soms weder aanmerkelijk toeneemt ter plaatse, waar de takken beginnen. Enkele stammen krijgen daardoor geheel de gedaante van een zandlooper.

De grootste olijfboomen echter, welke hij bij Blidah zag, waren: één volkomen gaaf en op het dunste van zijn hoofdstam 4,25 in omtrek; een anderen 4,70 op manshoogte gemeten, doch wel 9 meters aan den voet des stams; een derden 5,60 meters op $2\frac{1}{2}$ palm van den grond af en 4,40 op manshoogte. Deze laatste is op vele plaatsen hol op die eigenaardige wijze, zooals men het wel bij zeer oude taxisboomen ziet, zoodat het holle van den stam niet vermolmd, maar nog met levende schors inwendig bekleed is. De ouderdom van deze boomen is zeker zeer aanzienlijk, maar moeilijk te berekenen.

Een lindeboom (*Tilia platyphylla Scop.*), te Maibelle in de provincie Namen in België, heeft een in omtrek ongeveer 9 meters dikken, doch van binnen hollowen stam. Eene opening, waardoor men toegang heeft tot het inwendige, is bepaaldelijk 2 meters breed. Een linde van 3 meters in middellijn is ten minste 750 jaren oud (p. 197).

Te Gerolstein in den Eifel staat een linde, die nog volkomen gaaf is, en op manshoogte een omtrek heeft van 5,30 meters, aan den voet meer dan het dubbele. De Schr. schat den omvang van de kroon des booms op 80 meters (p. 197). Als geen barbaarsche hand dien omhooft, heeft deze boom zeker nog vele jaren te leven.